හලාවත නගර සභාව - **2021**

----

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වාගණනය කළ මතය

හලාවත නගර සභාවේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය මෙහෙයුම් ප්‍රකාශනය, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය, වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නගර සභා ආඥා පනතේ (255 අධිකාරය) 181(1) උපවගන්තිය සහ 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදි. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට හලාවත නගර සභාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිචයන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වාගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදි. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වාගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිචයන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

නගර සභාවේ මූල්‍ය වාර්ථාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව නගර සභාවේ වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන

තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලැසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන් , චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.

- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද ,අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.

- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය ,ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුලත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ නගර සභාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;

- අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ නගර සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, නගර සභාව ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,

- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 වෙනත් නෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ පහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ.

(අ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) (iii) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව නගර සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වේ.

(ආ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඈ) (iv) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව ඉකුත් වර්ෂයේ දී මා විසින් සිදු කරන ලද නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත්ව ඇත.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.6.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

	විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට දේපළ පිරියත උපකරණවල ගිණුම අනුව අයිතමයන්හි වටිනාකම හා පොත්පත් අනුව වටිනාකම රු.8,174,165ක් වැඩියෙන් හා රු.9,214,154ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි.	මෙම වෙනස්කම් ඇතිවීම සඳහා දැනට අනාවරණය කරගෙන ඇති කරුණු ලේඛනයක් සකස් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනවල අදාල ගැලපීම් කරන බව දන්වමි.	ජර්නල් සටහන් මඟින් නිවැරදිව ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
(ආ)	2018 වර්ෂයට අදාළව ලැබිය යුතු මුද්දර ගාස්තු ඌණ වෙන්කිරීම වූ රු.470,675ක වටිනාකම ගිණුම්වලට ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	2022 මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	
(ඇ)	හිඟ වරිපනම් අයකර ගැනීමේදී ඒ වෙනුවෙන් අය කර තිබුණු රු.934,678ක දඩ මුදල් වරිපනම් ලැබීම් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි. ඒ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ වරිපනම් හිඟය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	එම වරද නිවැරදි කර ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	ජර්නල් සටහන් මඟින් නිවැරදිව ගිණුම් ගත කළ යුතුය.
(ඈ)	ඉදිරි වර්ෂයට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලැබී තිබුණු රු.177,505ක් වූ වරිපනම් වටිනාකම සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායමක් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	එම වරද නිවැරදි කර ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි .	
(ඉ)	නගර සභාව විසින් බදු මුදල් ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ට විරුද්ධව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගවලට එළඹ ඇති නඩු 6ක් සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කර නොතිබුණි.	2022 මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් නිවැරදිව සිදු කළ යුතුය.
(ඊ)	සමාලෝචිත වර්ෂයේ කළ වැඩ වටිනාකම ගණනය නොකල කර්මාන්ත 03කට අදාල මුළු ගිවිසුම්ගත වටිනාකම වූ රු.2,754,675 ක මුදලම කර්මාන්ත ණයහිමි ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	වැඩ වටිනාකම් ණයහිමි වශයෙන් හඳුනා ගෙන ගිණුම් ගත කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	නිවැරදි වටිනාකම ණයහිමියන් ලෙස ගිණුම් ගත කළ යුතුය.

1.6.2 නොසැසඳුනු පාලන ගිණුම් හා වාර්තා

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ගිණුම් විෂයයන් 12කට අදාළව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග වූ උපලේඛනවල ශේෂ හා ගිණුම් අතර වූ ශේෂවල රු.12,604,101ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.	නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	ලේඛන නිවැරදි කර නිවැරදි ශේෂය ගිණුම් ගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සභාවේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්මවූ ආදායම රු.30,322,519ක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්මවූ ආදායමරු.32,013,571ක් විය.

2.2 ආදායම් පරිපාලනය

2.2.1 ආදායම් රැස්කිරීමේ කාර්යසාධනය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) **වරිපනම් හා බදු**		
සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට ඒකක 6552කින් රු.50,868,578ක් වරිපනම් බදු අයවිය යුතුව පැවතුණි. 2022 සැප්තැම්බර් 15 දින වන විට ඉන් රාජ්‍ය අංශයට අදාළ ඒකක 22කින් හා පෞද්ගලික අංශයට අදාළ ඒකක 1009කින් රු.6,718,007ක් අයකර ගෙන තිබුණු අතර පෞද්ගලික අංශයට අදාළ ඒකක 759කින් රු.7,226,520ක් අයකර ගැනීමට නොහැකි ලෙස හඳුනාගෙන තිබුණි. ඉතිරි ශේෂය වූ රාජ්‍ය අංශයට අදාළ ඒකක 94කින් හා පෞද්ගලික අංශයට අදාළ ඒකක 4726කින් රු.36,924,051ක් විය.	ඉදිරියේදී හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	හිඟ වරිපනම් කඩිනමින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) **කුලී**		
සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට කඩ කාමර 132කින් රු.41,020,728ක හිඟ කඩ කුලී මුදලක් අයවිය යුතුව පැවතුණි. 2022 අගෝස්තු 31 දිනට ඉන් කඩ කාමර 72කින් රු.1,114,490ක් අයකර ගෙන තිබුණු අතර කඩ කාමර 41කින්	ඉදිරියේදී හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කරන බව දන්වමි.	ඉතිරි හිඟ කඩ කුලී කඩිනමින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

රු.25,186,548ක් අයකර ගැනීමට නොහැකි ලෙස හඳුනාගෙන තිබුණි. ඉතිරි ශේෂය වූ කඩ කාමර 19කින් රු.14,719,690ක් විය.		
(ඇ) **වෙනත් ආදායම්**		
සමාලෝචිත වර්ෂයට හා පෙර වර්ෂවලට අදාළව පෞද්ගලික සමාගමක් වෙතින් නගර සභාවට රු.1,341,015ක මුදලක් අයවිය යුතුව පැවතුණි. 2022 අගෝස්තු 31 දිනට එම මුදලින් රු.309,365ක මුදලක් අයකර ගෙන තිබූ අතර ඉතිරි ශේෂය වූ රු.1,031,650ක් විය.	මෙම හිඟ ආදායම් අය කර ගැනීමට ආයතනය වෙත ලිපි මඟින් දැනුම් දී ඇති බව දන්වමි.	හිඟ කළමනාකරණ ගාස්තු ආදායම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.